

## Poročamo — glosiramo

### Tuje mnenje o Minattijevi liriki

Pred kratkim je z diplomskim delom o liriki slovenskega pesnika Ivana Minattija diplomirala na univerzi v Padovi (pri profesorju Martinu Jevnikarju) italijanska študentka Dolores Plotegher. Iz te njene dokaj obsežne študije objavljamo sklepne besede, zanimive za nas predvsem zaradi primerjave — ne glede na večjo ali manjšo utemeljenost — med največjim živečim italijanskim pesnikom Eugeniom Montalejem in našim Minattijem.

*Ob koncu te svoje študije o Minattijevi poeziji ne morem mimo tega, da ne bi omenila, kar se mi zdi vsaj zanimivo. Mislim, da je Minattijev primer skoraj vznemirljiv primer sodobne literature, ki kaže, kako nepravilen je danes odnos med duhovnimi dobrinami in modo, založniškimi potrebami, raznimi zanimivostmi in zanimanjem publike.*

*Minatti je pesnik velike izrazne moči, izmed vseh, ki sem jih brala, eden redkih sodobnih pesnikov, ki ni samo priča krize, ki nas preganja, pač pa jo zna tudi izraziti silno močno in iskreno.*

*In kljub temu, kolikor mi je znano, njegova poezija že v Sloveniji ni zelo razširjena, zunaj mejá njegove domovine pa je bolj ali manj neznana. Prav zaradi tega se sprašujem, zakaj tako pristne, branja vredne literature, kot so Minattijeve pesmi, niso večkrat objavljali, večkrat prevajali, več brali.*

*Koliko je danes pesnikov, za katere sploh ne vem, čemu jih častijo, medtem ko nekateri pesniki ne dobijo priznanja, ki ga zaslužijo. (Pri tem ne mislim samo na Minattija, ampak tudi na druge, ki so sicer postali slavni zaradi svoje umetniške moči, ki pa so sedaj vedno bolj potisnjeni ob stran, kot na primer naš Montale).*

*Mitja Mejak potrjuje to moje mnenje, ko pravi: »Tudi če ga širok krog bralcev priznava, njegova lirična izpoved ni nikoli našla posnemovalcev in ni predstavljala središča kakšnega po-*

*sebnega pesniškega stila. Minattijeva lirika izhaja iz intimne notranjosti pesnika, ki je zvest sam sebi in svoji humanosti in sestoji iz liričnih vizij in simbolov. S to zelo osebno vrsto lirike Minatti ni bil deležen priznanj in slave kot kakšen drug pesnik, zato pa so mu bile prizanesene uničujoče polemike in posnemanja.«*

*Minattijeva poezija mi je resnično zbudila pozornost kot dramatična priča (to moram ponoviti) današnje duhovne krize, krize sveta, ki je videti na tem, da se bo uničil in v katerem pesnik ne najde več pravega smisla za delo. Minatti ni nikoli obrnjen vase tako, da bi samoljubno opisoval svoja čustva, ampak z grenkim srcem opazuje prepoln in razdrobljen svet okoli sebe. To ni ciničen odnos do sveta, to je rezultat neusmiljene moralnosti; pesnik dvomi o resničnem obstoju človeških vrednot prav zato, ker jih je postavil previsoko.*

*Minatti spada k tisti skupini pesnikov, ki hkrati s svojim otožnim pogledom na življenje iščejo tolažbe v svoji zaprti intimnosti; to gotovo ni egoizem ali malodušno zavračanje resničnosti, pač pa težnja po vsem, kar je plemenitega, težnja, ki je odprta svetu, hkrati pa je pesnik razočaran nad svetom in zato prisiljen, da se obrne vase. Med te evropske pesnike spadajo Ungaretti in Montale v Italiji, Paul Eluard v Franciji, Jimenez v Španiji, Thomas Eliot v Angliji in drugi, predvsem pa bi poleg Minattija postavila italijanskega*

pesnika Montaleja. Pregledati in preučiti kulturne odnose in vplive med tema dvema pesnikoma, bi bilo precej zanimivo delo (potrebne pa bi bile obširnejše informacije, kot sem jih mogla do sedaj dobiti).

Iz raznih virov sem ugotovila, da pesnik pozna precej literature. To je razvidno tudi iz njegove poezije; včasih lahko domnevamo, da je kakšna podobnost naključna, včasih pa je ta tako presenetljivo velika, da ni mogoče zanikati pesnikovih zavestnih kulturnih stikov. V Minattijevih delih sem zasledila Montalejevo dramatičnost, njegovo sposobnost živega prikazovanja narave, željo po človeški toplini (primerjajmo na primer Montalejevi liriki *Hiša ob morju* in *Obala z Nekoga* moraš imeti rad ter mnogimi drugimi Minattijevimi pesmimi, ki sem jih že omenila); v delih obeh pesnikov sem zasledila tudi enak občutek človeške negibnosti (nemoči) (primerjajmo na primer Montalejevo šesto iz njegovih *Sredozemskih lirik* z *Bedno* je biti svetilka in drugimi Minattijevimi pesmimi).

Zavedam se, da je tako modrovanje nevarno, saj se zanj nisem posebej pripravila. Ko sem se lotila tega dela, nisem imela namena, da bi ocenjevala Minattijevo poezijo z njene estetske plati, niti ne, da bi odkrivala njene daljne izvire, pač pa sem želela samo osvetliti dušo pesnika in njegovo poezijo, ki se mi je že ob prvem branju zdela tako očarljiva.

V tem povzetku, kjer je morda v neredu zbranih nekaj mojih močno občutenih vtisov, sem tu in tam nakazala tudi kakšen problem, ki me je mučil pri delu in za katerega bi bila vesela, da bi bil rešen bolj dokončno, kot če bi ga sama lahko reševala.

Končati bi hotela tako, da bi, očarana nad izredno ekspresivnostjo Minattijeve poezije, poskušala ugotoviti, kje so meje te pesnikove kvalitete.

Čustvena intenzivnost se namreč kaj kmalu lahko spremeni v medlost, v vztrajno iskanje efektov, v ustrežljiv aleksandrizem s pretiranim ali pomanjkljivim številom besed. To je najslabša stran Minattijeve poezije.

Pri Minattijevi poeziji nas tudi moti pomanjkanje pesnikove sposobnosti za gradnjo in povezovanje. Poezija je polna prekrasnih motivov, ki jih pesnik ne zna urediti in miselno povezati, ampak se zadovolji z bežnimi občutki in nezanesljivimi vtisi, za katere zna najti ustrezen izraz. Njegova poezija je prej niz osvetljenih drobcev kot pa bogato in strnjeno delo; vendar ni nujno, da jo zato negativno ocenjujemo.

Če sodimo po nekdanjih kritičnih kalupih, se nam bo seveda Minattijeve poezija zdela nekako zdrobljeno impresionistična. Če pa jo ocenjujemo po tem, ko smo se že poglobili v svet avtorjevih občutij, bomo ugotovili, da se mnogi navidezno nepovezani vtisi izpopolnjujejo in povezujejo enako, kot se mnoge navidezno nepovezane pikice in črtice slikarja divizionista smiselno povežejo šele takrat, ko gledamo sliko z dušo.

Zgradba Minattijeve poezije sloni bolj na trenutnem doživetju kot pa na logičnem pripovedovanju. Zato ne gre za ustaljeno zgradbo, iz katere bi bilo razvidno trajno duševno stanje, pač pa za notranjo »obliko«, ki prikazuje v vsakem novem trenutku novo avtorjevo doživetje.

Iz Minattijeve poezije veje duh sodobnega časa, nemočno iskanje tiste nekdanje varnosti, ki bi urejala duha v določene oblike, tesnoben občutek pred neznanim, pred smrtjo, pred možnostmi za obstanek. To je večni nemir življenja. To je zgodovina večnega človeka, ki ob nenehni minljivosti stvari zaman išče tolažbe.

Prev. M. B.